

Motion till riksdagen

1988/89: So490

av Kenth Skårvik och Elver Jonsson (båda fp)

Behörighetsföreskrifter för arbetsterapeuter

Behörighetsföreskrifter för arbetsterapeuter

I 1981 års behörighetskommittés betänkande (SOU 1983:33 Kompetens inom hälso- och sjukvård) behandlades bl. a. en ny lag om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvård. Det kan konstateras att gruppen arbetsterapeuter blev offer för kommitténs allmänna restriktivitet när det gäller att utfärda nya regler. Kommitténs förslag var att socialstyrelsen skulle utfärda allmänna råd om den kompetens som krävs för anställning av arbetsterapeuter.

I kritiken mot detta förslag nämndes bl. a. att om kommitténs förslag genomförs kommer sjukvårdshuvudmännens agerande att avgöra vårdkvaliteten.

Jag vill här hänvisa till socialutskottets uttalande i samband med behandling av HSL att man genom behörighetsföreskrifter skall säkerställa patientsäkerheten i vården och att detta gäller såväl offentlig som privat vård. I lagens förarbete (prop. 1981/82:97) konstaterades att en god hälso- och sjukvård förutsätter att det finns välutbildad och kompetent personal.

I samband med behandlingen av betänkandet väcktes en motion av Kenth Skårvik (fp) 1983/84: 2857, förslag om behörighetsföreskrifter för arbetsterapeuter.

I socialutskottets betänkande 1983/84:32 om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvård m. m. (prop. 1983/84:179) anfördes att

Inom regeringskansliet genomförs för närvarande en översyn av förordningen om behörighet till vissa tjänster inom den landstingskommunala hälso- och sjukvården och om tillsättning av sådana tjänster. Enligt vad utskottet inhämtat kommer frågan om behov av behörighetsföreskrifter för arbetsterapeuter att behandlas under översynen. Utskottet förutsätter att de synpunkter som anförts i motionen övervägs i det sammanhanget.

I en reservation till socialutskottets hemställan anförde Ingemar Eliasson (fp) bl. a. följande:

Enligt utskottets mening är allmänna råd om den kompetens som krävs för anställning som arbetsterapeut inte tillräckliga. Felaktiga bedömningar och felaktig behandling hos en arbetsterapeut inom hälso- och sjukvården kan få mycket allvarliga följder för patienterna. Patientsäkerheten kräver därför att föreskrifter om kompetenkrav för tjänst som arbetsterapeut blir bindande.

I 6 § i den med stöd av ett bemyndigande i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) utfärdade förordningen (1982:771) om behörighet till vissa tjänster inom den landstingskommunala hälso- och sjukvården och om tillsättning av sådana tjänster finns, som nämnts ovan (s. 11), behörighetskrav för bl. a. tjänst som sjukgymnast. Betydande likheter föreligger mellan sjukgymnaster och arbetsterapeuter i fråga om utbildning och arbetsuppgifter. I nämnda förordning, som f. n. är föremål för översyn inom regeringskansliet, bör enligt utskottets mening intas bestämmelser om krav för behörighet även till tjänst som arbetsterapeut.

Riksdagsdebatten fredagen den 1 juni 1984 angående behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvård m. m.

Anförande 185 – Kenth Skårvik

Det är enligt min mening ett berättigat krav att en patient som för arbetsterapeutisk behandling inom samhällets hälso- och sjukvård, tillförsäkras den vårdkvalitet som endast en utbildad arbetsterapeut kan säkerställa. Jag vill också påminna om att riksdagens intention varit att genom behörighetsföreskrifter säkerställa att ramlagen, HSL, får ett innehåll som ökar patientsäkerheten i vården.

Anförande 186 – John Johnsson

Vad gäller arbetsterapeuter vill jag framhålla att det pågår en översyn inom regeringskansliet och att vi mot den bakgrunden f. n. inte har någon anledning att diskutera frågan. Jag förutsätter att den kommer att tas upp till behandling igen.

Regeringen fattade sedan beslut om att ge socialstyrelsen i uppdrag att utfärda allmänna råd för arbetsterapeuter.

Socialstyrelsen har därefter i enlighet med kommitténs förslag och regeringens beslut utfärdat allmänna råd om kompetenskrav för arbetsterapeuttjänster, samt föreskrifter om tillämpning av lagen (1980:11) om tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonal m. fl. på arbetsterapeuter. Vidare är de allmänna råden enbart bindande när huvudmannen beslutar att anta dem som föreskrifter för behörighet till tjänst inom sitt förvaltningsområde.

Socialstyrelsen framförde i sitt remissvar "Socialstyrelsen anser emellertid att allmänna råd inte i alla sammanhang kan anses som en tillräcklig reglering av en yrkesgrupps behörighet till tjänst. De allmänna råd socialstyrelsen utfärdar blir bindande på landstingskommunal nivå (motsvarande) endast i den mån huvudmannen beslutar anta dem såsom föreskrifter för behörighet till tjänst inom sitt förvaltningsområde. I de fall det ur säkerhetssynpunkt framstår som viktigt att garantera en kvalitativt enhetlig kompetensnivå på vissa tjänster inom hälso- och sjukvården i landet i dess helhet behöver behörigheten regleras genom det statliga regelsystemet, dvs. med föreskrifter.

Socialstyrelsen delar kommitténs uppfattning att det är viktigt att styrelsen följer utvecklingen och vid behov initierar hos regeringen den form av rättslig reglering som utöver den nu föreslagna behövs med hänsyn till patienternas säkerhet."

Sedan allmänna råd utfärdats och blivit tillgängliga har FSA skrivit till gruppledarna för de olika partierna i samtliga landsting och de sjukvårdande kommunerna. Förbundet har fått svar från sju landsting. Övriga har inte avhört. I två av de sju landstingen kan förväntas att en majoritet föreligger för antagande av allmänna råd. Såvitt bekant har hittills inte något landsting fattat beslut om antagande.

Som framgår av vad jag ovan redovisat har inte de beslut som hittills fattats lett till de åtgärder som socialutskottet förutsatte vid sin tidigare behandling. Den kvalitet i patientbehandlingen och den säkerhet för patienten som förutsattes föreligger inte. Det är fortfarande möjligt och förekommer regelbundet att sjukvårdshuvudmannen som arbetsterapeut anställer en arbetstagare utan arbetsterapeututbildning. Samtidigt gäller även för en sådan anställd en skyldighet att föra journal och ett ansvar för utebliven eller felaktig behandling enligt tillsynslagen. Patienten har inte anledning att tro att man inom svensk sjukvård kan utsättas för behandling av personal som titelmässigt och i övrigt ser likadan ut som den som har en lång utbildning inför sitt yrkesarbete. Jag anser den rådande situationen djupt otillfredsställande.

Jag kan nu konstatera att frågan återigen bör prövas och att de arbetsuppgifter som anges i allmänna råd samt tillägg över de arbetsuppgifter som omfattas av lagen bör utgöra grund för bestämmelser om krav för behörighet till tjänst som arbetsterapeut.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag till behörighetsföreskrifter för arbetsterapeuter.

Stockholm den 25 januari 1989

Kenth Skärvik (fp)

Elver Jonsson (fp)